

Fornleifaeftirlit vegna framkæmda á svonefndum Slippareit neðan Mýrargötu í Reykjavík. Greinargerð

Höf: Oddgeir Hansson

FS439-08321

Reykjavík

2009

Forsíðumyndin: Unnið að vélgrefti á í vegstæði Hlésgötu á Slippareit. 3. áfangi

© *Fornleifastofnun Íslands*
Bárugötu 3
101 Reykjavík

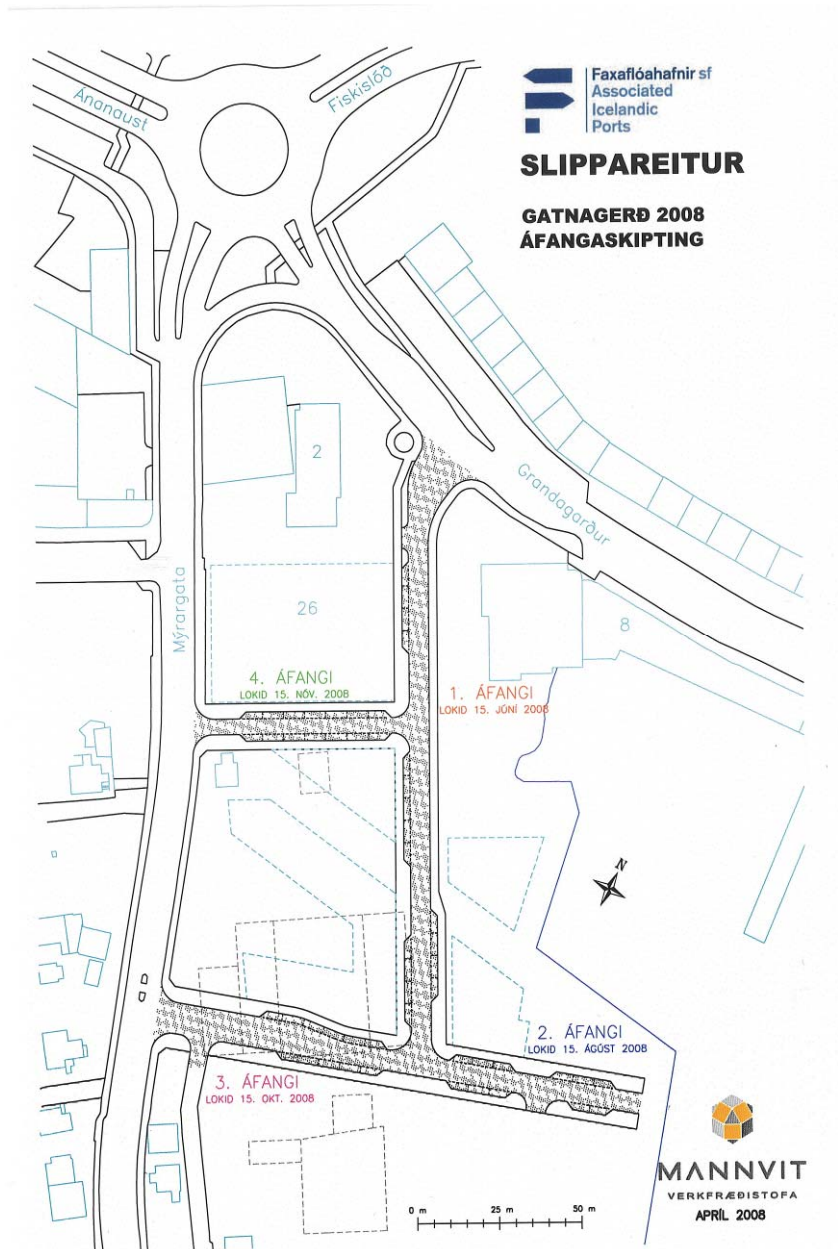
Sími 551 1033

Fax 551 1047

Netfang: fsi@instarch.is

Inngangur

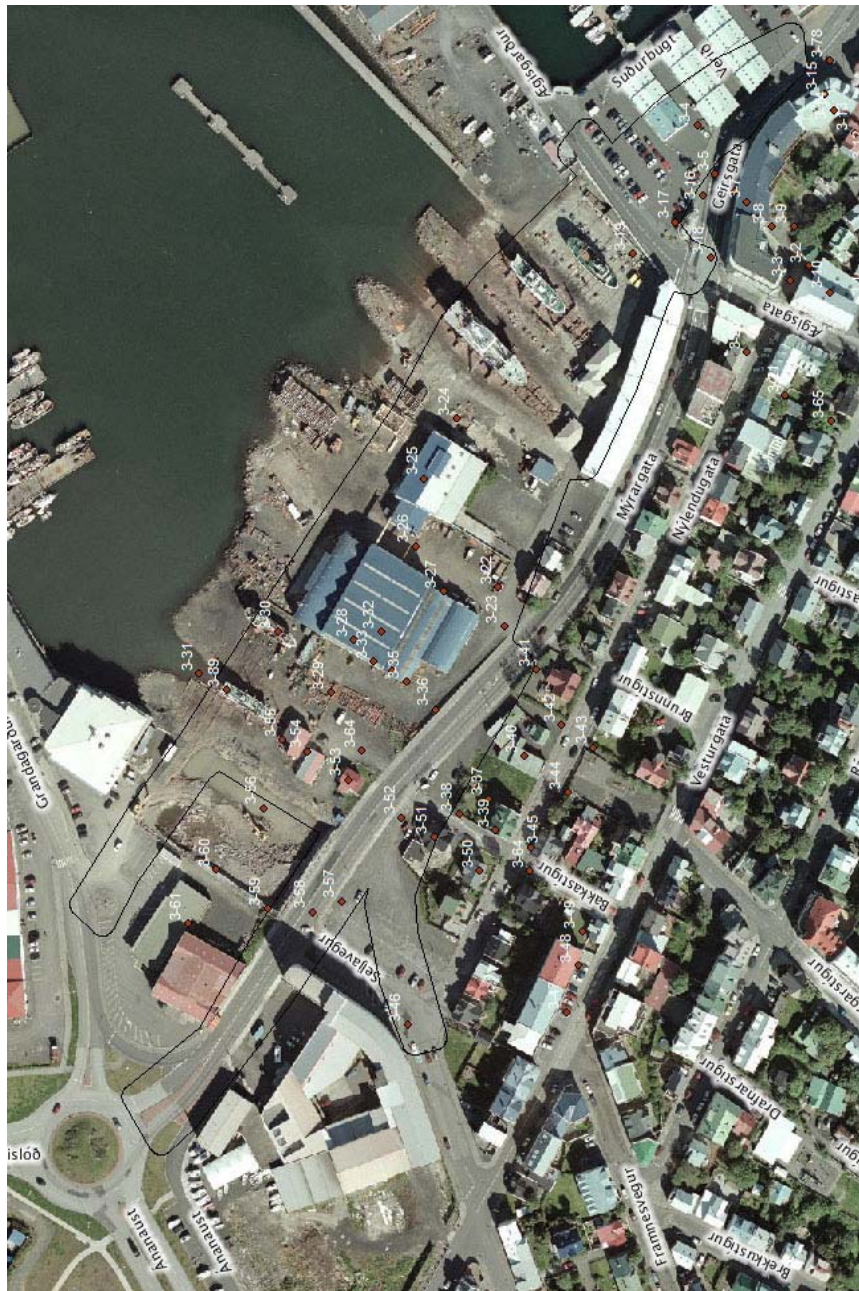
Veturinn 2008-2009 stóðu Orkuveita Reykavíkur og Faxaflóahafnir fyrir talsverðum framkvæmdum neðan Mýragötu á hluta svonefnds Slippareits við Reykjavíkurhöfn.

Mynd 1: Skipulagsuppráttur, frá verkfræðistofunni Mannvit, sem sýnir áhrifasvæði framkvæmda neðan Mýragötu og áfangaskiptingu þeirra.

Var um að ræða gerð þriggja gatna sem nú liggja um fyrrum athafnasvæði Danílesslipps þ.e Rastargötu (1. áfangi), Lagargötu (4. áfangi) og Hlésgötu (2. og 3. áfangi). Gatnagerðin fól í sér umtalsverð jarðvegsskipti auk þess sem settar voru

niður lagnir í vegstæðin. Var verkið unnið í fjórum áföngum eins og sést á

Mynd 2: Yfirlitsmynd yfir skráðar fornleifar á Slippareitnum. Rauðu punktarnir tákna fornleifarnar en Slippareiturinn er afmarkaður með svartri línu. (Gögn fengin frá Minjasafni Reykjavíkur).

meðfylgjandi skipulagsuppdætti (mynd 1). Alls eru skráðar 31 fornleif á Slippareitnum, eða níu hús eða torfbæir, fimmtán hjallar, einn brunnur, þrír vegir eða götur og þrjár varir eða lendingar. Lítil hluti þessara fornleifa er sýnilegur á yfirborði og voru þær flestar ýmist ekki taldar í hættu vegna framkvæmdanna veturinn 2008-

2009 eða horfnar vegna fyrri framkvæmda á svæðinu. Fjórar þeirra voru þó innan áhrifasvæðis verkáanga 2 og 3 og var um að ræða tvo hjalla (fornleifanr. 3-26 og 3-27), einn brunn (fornleifanr. 3-22) og götu, svonefndan Brunnstíg (fornleifanr. 3-23).¹ Þurftu framkvæmdir við þessa áfanga því að fara fram undir eftirliti fornleifafræðings að kröfu Fornleifaverndar ríkisins. Auk áður nefndra minja þótti ekki loku fyrir það skotið að aðrar óþekktar minjar gætu leynst þar undir sverði. Sá Fornleifastofnun Íslands um eftirlitið fyrir hönd Minjasafns Reykjavíkur.

Framkvæmd og niðurstöður

Vinna við áfanga 2 og 3 stóð yfir á tímabilinu frá 1. nóvember 2008 til loka janúar 2009 og var fornleifafræðingur á staðnum á meðan sem unnið var að vélgræftri.

2. áfangi.

Áhrifasvæði 2. áfanga er að mestu á landfyllingu sem samanstendur af grófgerðri möl

Mynd 3. Græna línan sýnir legu hinnar náttúrulegu strandlínu.

¹ Anna Lísu Guðmundóttir og Helga Maureen Gylfadóttir. *Minjar á framkvæmdasvæði við Mýrargötu*. Reykjavík 2008, bls. 3.

og stórgrýti í bland við ýmislegt rusl frá 20. öld og nær talsvert útfyrir hina náttúrulegu strandlínu. Mátti sjá einnig sjá leifar mannvirkja frá 20. öld. sem ýmist sátu á eða

Mynd 4: Hluti af suðursniði vegstæðisins utan við hina náttúrulegu strandlínu. Má þar greina þar grjótsökkul og steypa plötu frá 20. öld.

voru grafin niður í landfyllinguna.

Talið var líklegt að ef fornleifar leyndust á þessum hluta framkvæmdasvæðisins að

Mynd 5: Hluti dráttarspils sem fannst við vélgröft á Slippareit

þær væri að finna innan við hina náttúrulegu strandlínu. Svo reyndist þó ekki vera en

Mynd 6: Hluti stýris af báti sem fannst við vélgröft á Slippareit.

Þó fundust leifar dráttarspils og hluti af stýri úr bát, hvoru tveggja úr viði en járnslegið og talin frá upphafi 20. aldar eða lokum 19. aldar, á mörkum landfyllingarinnar og gömlu strandlínunnar. Var farið með þessa gripi á Sjóminjasafn Reykjavíkur.

3. áfangi.

Hinar skráðu fornleifar sem talið var að gætu verið í hættu vegna framkvæmdanna, eins og minnst var á hér að framan, voru í öllum tilvikum staðsettar á áhrifasvæði 3. áfanga. Er skemmst frá því að segja að engin þeirra fannst við framkvæmdina en þó má geta þess að á mjórri ræmu sunnanmegin í vegstæðinu var komið niður á mjög svo leirkenndann jarðveg sem var ríkur af birkileifum og var líklega um að ræða leifar mýrarinnar sem Mýrargatan heitir eftir. Vegstæði Hlésgötu liggur á þessum slóðum þar sem áður stóð hús Stálsmiðjunnar sf., upphaflega byggt 1935 en bætt við það 1941, 1946 og 1966.² Höfðu greinilega farið fram jarðvegsskipti á þessum slóðum líklega í tengslum við byggingu hússins og náðu þau niður í óhreifðann jarðveg. Má gera því skóna að hjallarnir tveir (fornleifanr. 3-26 og 3-27) hafi horfið við þær framkvæmdir. Hvað varðar brunninn (fornleifanr. 3-22) þá var staðsetning hans ekki alveg skýr og er mögulegt að hann sé enn að finna sunnan við áhrifasvæði

² Páll V. Bjarnason, Helga Maureen Gylfadóttir, Anna Lísu Guðmundsdóttir og Jóna Kristín Ámundadóttir. *Mýrargötusvæðið. Húsakönnun og fornleifaskráning*. Minjasafn Reykjavíkur. Skýrsla nr. 98. Reykjavík 2003, bls. 86.

framkvæmdanna.